

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 1998 M. SAUSIO 6 D. NUTARIMO NR. 4 „DĖL UŽSIENIO VALSTYBIŲ DIPLOMATINIŲ ATSTOVYBIŲ, KONSULINIŲ ĮSTAIGŲ, TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ ATSTOVYBIŲ, EUROPOS SĄJUNGOS ĮSTAIGŲ IR KITŲ ATSTOVYBIŲ NARIŲ AKREDITAVIMO LIETUVOS RESPUBLIKOJE NUOSTATŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTO DERINIMO PAŽYMA

Eil. Nr.	Suinteresuotos institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies į suinteresuotos institucijos pastabas ir pasiūlymus
1.	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija 2025-02-05 Nr. (1.6 Mr)2T-139	<p>2. Nutarimo projekto 1.2 p. keičiant Nuostatų 6 p. siūloma nustatyti, kad Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Valstybinio ir diplomatinio protokolo departamentas (toliau – Protokolo departamentas) užsienio reikalų ministro ar jo įgalioto asmens sprendimu turi teisę išduoti užsienio valstybių, kurių valdžios vykdoma politika, veiksmai ar interesai Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintoje Nacionalinio saugumo strategijoje įvardijami kaip keliantys grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, diplomatinės atstovybės, konsulinės įstaigos nariui (jo šeimos nariui ar privačiam namų darbininkui) akreditacijos pažymėjimą, nesuteikiantį teisės atvykti į Šengeno erdvės valstybes be vizos ir laisvai judėti Šengeno erdvės valstybių teritorijoje. Vertinant šią nuostatą, atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus:</p> <p>2.1. Visų pirma, atkreiptinas dėmesys, kad šiuo pakeitimu siūloma nustatyti asmenų teises ribojančią nuostatą, kuri, esant pagrįstam poreikiui, turėtų būti nustatoma įstatymo lygmens teisės akte. Šis pastebėjimas aktualus ir dėl Nutarimo projekto 1.3 bei 1.6 p. siūlomų Nuostatų pakeitimų.</p>	<p>2.1. Neatsižvelgta</p> <p>Užsieniečiai, įskaitant Lietuvoje akredituojamus užsienio valstybių diplomatinį ir konsulinį atstovybių personalo narius, Lietuvos Respublikoje turi tas teises ir laisves, kurias numato Lietuvos Respublikos Konstitucija, tarptautinės sutartys, Lietuvos Respublikos įstatymai ir Europos Sąjungos teisės aktai. Vienos konvencijos dėl diplomatinio santykių 26 straipsnis įpareigoja priimančiąją valstybę užtikrinti visų diplomatinio atstovybių narių judėjimo ir kelionių laisvę tik savo teritorijoje. Analogiška nuostata yra numatyta ir Vienos konvencijoje dėl konsulinio santykių. Šengeno sienų kodekse taip pat nenumatoma reikalavimo, kad vienos Šengeno valstybės išduotas akreditacijos pažymėjimas galiotų visoje Šengeno erdvėje.</p> <p>Akreditavimas ir akreditacijos pažymėjimo išdavimas yra užsienio valstybės diplomatinės atstovybės personalo nario statuso ir privilegijų ir imunitetų, kuriais jis gali naudotis pagal tarptautines sutartis ar priimančiosios šalies įstatymus, fakto patvirtinimas (Nuostatų 6 punktas). Privilegijos ir imunitetai suteikiami ne atskirų asmenų poreikiams tenkinti, bet siekiant užtikrinti, kad diplomatinės atstovybės, kaip valstybės atstovaujančios institucijos, veiksmingai vykdytų savo funkcijas (Vienos konvencijos preambulė). Visi asmenys, kurie naudojami tokiais privilegijomis ir imunitetais, privalo gerbti priimančiosios valstybės įstatymus ir kitus teisės aktus (Vienos konvencijos 41 straipsnis), bet nei ši prievolė, nei priimančiosios valstybės pareigos nėra išplečiamos už priimančiosios valstybės teritorijos ribų.</p> <p>Tuo tarpu kiekviena suvereni valstybė turi teisę imtis reikiamų ir leistinų priemonių, siekdama užtikrinti savo valstybės nacionalinį saugumą. Atsižvelgiant į tai, kad nei LR Konstitucija, nei LR tarptautinės sutartys, įstatymai ar ES teisės aktai nenustato valstybei pareigos akredituojamam užsienio valstybės diplomatinės atstovybės ar</p>

			<p>konsulinės įstaigos personalo nariui išduoti ne tik Lietuvos Respublikos teritorijoje galiojančią jo statusą patvirtinančią dokumentą, taip pat nenustato teisės šiems asmenims gauti tokį dokumentą, siūlomas pakeitimas dėl riboto teritorinio galiojimo akreditacijos pažymėjimo išdavimo tam tikrais atvejais nėra laikytinas ribojančiu asmenų teises.</p>
		<p>2.2. Antra, trūksta aiškumo, ar visais atvejais (jeigu ne visais, tai kokias būtent?), kai Nacionalinio saugumo strategijoje užsienio valstybės vykdoma valdžios politika, veiksmai ar interesai įvardijami kaip keliantys grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, užsienio reikalų ministras ar jo įgaliotas asmuo priims sprendimą dėl akreditacijos pažymėjimo, nesuteikiančio teisės atvykti į Šengeno erdvės valstybes be vizos ir laisvai judėti Šengeno erdvės valstybių teritorijoje, išdavimo minėtų valstybių diplomatinės atstovybės, konsulinės įstaigos nariams (jų šeimos nariams ar privatiems namų darbininkams). Siekiant teisinio aiškumo, siūlytina papildyti Lydraštį, paaiškinant šį aspektą, o, esant poreikiui, atitinkamai keisti teisės aktus, nuostatą formuluoti imperatyviai arba numatyti konkrečius atvejus, kada toks sprendimas būtų priimamas.</p>	<p>2.2. Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Teikimas papildytas argumentais ir paaiškinimais, poreikio keisti teisės aktus, siekiant imperatyviai formuluoti ar numatyti konkrečius atvejus, nėra, atsižvelgiant į argumentus, pateiktus dėl 2.1 pastabos.</p>
		<p>2.3. Lydraštyje nurodoma, kad analogišką reguliavimo ribojimą rengia ir kitos Europos Sąjungos valstybės narės. Tačiau nėra nurodoma, kuria iš Šengeno sienų kodekso nuostata remiamasi siekiant nustatyti tokius ribojimus. Papildomai atkreipiamė dėmesį, kad tuo atveju, jei bus atitinkamai keičiami akreditavimo pažymėjimai, pagal Šengeno sienų kodekso 20 str. 2 d. ir 39 str. 1 d. e p. Europos Komisija turi būti informuojama apie akredituotiems diplomatinėms ir konsulinėms atstovybėms nariams ir jų šeimos nariams jų užsienio reikalų ministerijų išduotų kortelių pavyzdžius.</p>	<p>2.3. Neatsižvelgta</p> <p>Taip pat žr. 2.1: siūlomas pakeitimas nelaikytinas asmens teisių ribojimu. Šengeno sienų kodekse nenustatoma reikalavimo išduoti akreditacijos pažymėjimą, galiojančią visoje Šengeno erdvėje. Kaip nurodyta teikime, Europos Komisija bus informuota apie tokių akreditacijos pažymėjimų pavyzdžius.</p>
		<p>3. Nutarimo projekto 1.3 p. siūloma papildyti Nuostatus 18¹ p., nurodant, kad Protokolo departamentas, <i>esant pagrįstoms aplinkybėms</i>, užsienio reikalų ministro ar jo įgalioto asmens sprendimu, turi teisę neakredituoti diplomatinės atstovybės, konsulinės įstaigos, Europos Sąjungos įstaigos ar kitos atstovybės nario (jo šeimos nario ar privataus namų darbininko). O Nutarimo projekto 1.6 p. Nuostatus papildančiame 27 p. siūloma nustatyti galimybę analogiškais sąlygomis panaikinti akreditacijos pažymėjimą. Vertinant šias nuostatas, atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus:</p> <p>3.1. Siekiant teisinio aiškumo, minėtos nuostatos turėtų būti tikslinamos, kad būtų aišku, kokios aplinkybės turėtų būti laikomos pagrįstomis, taip pat šiuo aspektu turėtų būti papildytas Lydraštis. Be to, kaip minėta šios išvados 2.1 pastaboje, asmens teisės ribojančios nuostatos turėtų būti nustatomos įstatymo lygmens teisės akte.</p>	<p>3.1. Neatsižvelgta</p> <p>Taip pat žr. 2.1: siūlomas pakeitimas nelaikytinas asmens teisių ribojimu.</p> <p>Diplomatinėms atstovybėms personalo narių akreditavimas yra tarpvalstybinių santykių elementas, reglamentuojamas pagal tarptautines konvencijas, tarptautinės paprotinės teisės ir tarptautinės paprotinės diplomatinės praktiką ir jų pagrindinius principus – abipusiškumo, geranoriško ir draugiško tarpvalstybinio bendradarbiavimo, suverenių valstybių lygybės, kartu užtikrinant plačią kiekvienos valstybės diskrecijos teisę. Pavyzdžiui, Vienos konvencijos dėl diplomatinėms santykių 4, 9, 11 straipsniuose aiškiai nustatoma, kad priimančioji valstybė turi teisę nepriimti konkrečių atstovų, paskelbti juos nepageidaujamais ar nepriimtinais, atsisakyti sutikimo juos priimti, – visi šie veiksmai neturi būti motyvuojami.</p>

			Akreditavimo procesas yra siunčiančiosios valstybės diplomatinės atstovybės, o ne atskiro jos personalo nario, ir priimančiosios valstybės institucijų santykis, tarptautinių santykių tarp dviejų valstybių aspektu priskirtinas užsienio politikos sričiai, todėl diplomatinė atstovybių personalo narių akreditavimui netaikoma įprasta viešojo administravimo procedūra.
		<p>3.2. Diplomatinės atstovybės, konsulinės įstaigos, Europos Sąjungos įstaigos, kitos atstovybės nario šeimos nario diplomatinė akreditacija suteikiama išvestiniu pagrindu, tiek, kiek tai reikalinga akredituoto asmens funkcijų vykdymui ir jo šeimos gyvenimo užtikrinimui. Pažymėtina, jog Nutarimo projekte nėra nustatyti individualūs akreditacijos nesuteikimo ar jos panaikinimo vertinimo kriterijai, o pagrįstų aplinkybių pavyzdys – turima informacija apie asmens grėsmę nacionaliniam saugumui, nurodomas tik Lydraštyje. Kaip nurodoma Lydraštyje, akredituojamiems užsieniečiams netaikomos Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nuostatos. Tačiau Nuostatais faktiškai sukuriama ilgalaikio buvimo ir šeimos narių rezidavimo režimas. Visgi, nesuteikus akreditacijos diplomatinės atstovybės, konsulinės įstaigos, Europos Sąjungos įstaigos, kitos atstovybės nario šeimos nariui, kuris gali būti tiek Europos Sąjungos pilietis, tiek trečiosios valstybės pilietis, būtų užkirstas kelias šeimos susijungimui.</p> <p>Direktyvoje 2004/38/EB įtvirtinti Europos Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių laisvo judėjimo Europos Sąjungoje taisyklės ir principai yra reikšmingi Nutarimo projekte siūlomo reguliavimo atžvilgiu. Pažymėtina, jog Direktyvos 2004/38/EB 2 str. 2 d. aiškiai apibrėžiami šeimos nariai (sutuoktinis, vaikai, išlaikytiniai), kurių teisės yra išvestinės iš pagrindinio asmens statuso. Ši nuostata grindžiama prielaida, kad šeimos narių buvimas kartu su pagrindiniu asmeniu yra integrali jo teisėto buvimo dalis. Direktyvos 2004/38/EB 5 ir 7 str. įtvirtina šeimos narių teisę atvykti ir gyventi kartu su Europos Sąjungos piliečiu, jei tenkinamos pagrindinės sąlygos, o Direktyvos 2004/38/EB 27 ir 28 str. nustatomi pagrindai ir reikalavimai, kurių turi būti laikomasi siekiant uždrausti šeimos nariams atvykti ar gyventi. Priimamas sprendimas dėl ribojimo turi būti individualus ir proporcingas.</p> <p>Apibendrinant pažymėtina, kad Nutarimo projektu siūlomas reguliavimas, nors ir formaliai nesiejamas su šeimos susijungimo institutu, faktiškai daro tiesioginį poveikį akredituotų asmenų šeimos narių teisei padėčiai, jų teisei gyventi kartu ir judėti Šengeno erdvėje. Nutarimo projektu palikus plačią administracinę diskreciją, nenustatant aiškių, skaidrių ir individualizuotų vertinimo kriterijų, siūlomas reguliavimas neužtikrina minimalių šeimos gyvenimo apsaugos, proporcingumo ir individualaus vertinimo standartų.</p>	<p>3.2. Neatsižvelgta</p> <p>Žr. 2.1 ir 3.1 argumentus. Be to, Nuostatų 6 punkte numatyta išimtis Europos Sąjungos piliečiams ar kitiems asmenims, kurie naudojami Europos Sąjungos laisvo judėjimo teise. Primintina, kad akreditacijos pažymėjimo išdavimas yra užsienio valstybės diplomatinės atstovybės personalo nario, taip pat jo šeimos nario, statuso ir privilegijų ir imunitetų, kuriais jis gali naudotis pagal tarptautines sutartis ar priimančiosios šalies įstatymus, fakto patvirtinimas. Šeimos susijungimo teisė gali būti užtikrinta tiesiogiai taikant LR įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nuostatas.</p>

		kurie yra įtvirtinti Direktyvose 2004/38/EB ir 2003/86/EB. Siūlytina įvertinti galimybę įstatymo lygmens teisės akte nustatyti kriterijus bent jau analogiškus Įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nustatytiems kriterijams, arba apsvarstyti, ar nesuteikus akreditacijos (taigi ir visų su tuo siejamų diplomatinų privilegijų ir imunitetų) šeimos nario statusas negalėtų būti sprendžiamas jam taikant Įstatymo „Dėl Užsieniečių teisinės padėties“ nuostatas, išduodant atitinkamą leidimą gyventi suteikiantį dokumentą.	
		4. Iš Nutarimo projekto 1.6 p. Nuostatus papildančio 27 p. nėra aišku, kokia tvarka (pateikiant notą?) diplomatinės atstovybės, konsulinės įstaigos, Europos Sąjungos įstaigos ar kitos atstovybės gali pateikti prašymą išregistruoti akreditacijos pažymėjimą, nepasibaigus jo galiojimo terminui.	4. Neatsižvelgta Įprasta diplomatinė susižinojimo tvarka yra apsiikeitimas diplomatinėmis notomis.
		8. Nuostatų 2 p. įtvirtinta akredituoto asmens šeimos narių sąvoka. Šios sąvokos nėra siūloma keisti Nutarimo projektu. Įvertinant tai, kad šiuo metu Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nėra atskleistas registruotos partnerystės sutarties turinys, siūlytina įvertinti tikslingumą Nuostatų 2 p., apibrėžiant akredituoto asmens šeimos narių sąvoką, vietoj formuluotės „asmuo, sudaręs registruotos partnerystės sutartį“ vartoti formuluotę „asmuo, su kuriuo akredituotas asmuo yra įregistravęs partnerystę“, vietoj formuluotės „arba registruotos partnerystės sutarties“ vartoti formuluotę „arba įregistravę partnerystės“. Taip pat, įvertinant Civilinio kodekso 3.1921 str. 1 d. nuostatas, siūlytina įvertinti tikslingumą Nuostatų 2 p. įtvirtintoje akredituoto asmens šeimos narių sąvokoje vietoj šiuo metu numatytos 23 metų amžiaus ribos nustatyti 24 metų amžiaus ribą.	8. Neatsižvelgta Kadangi akredituojami asmenys yra užsienio šalių piliečiai, registruotos partnerystės sutarties turinys nėra vertintinas. Atsižvelgiama tik į pačios sutarties sudarymo faktą, todėl, manytina, sąvokos tikslinimas nėra tikslingas. Taip pat atsižvelgta ir į tai, kad Lietuvos Respublikos užsieniečių teisinės padėties įstatyme šeimos nario sąvoka taip pat apibrėžiama kaip „asmuo, su kuriuo sudaryta registruotos partnerystės sutartis, t“. Atsižvelgdami į kitų užsienio valstybių praktiką ir praktikoje akredituojamų šeimos narių (vaikų, įvairių) amžių, manome, kad didinti numatytą 23 metų amžiaus ribą netikslinga.
		9. Siūlytina peržiūrėti keičiamą nutarimą atitikimo teisės technikai aspektu: įvertinant galimybę papildyti keičiamo nutarimo preambulę, nurodant teisinį pagrindą, kuriuo Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra įgaliota patvirtinti Nuostatus (Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų (toliau – Rekomendacijos) 29-31 p.); išdėstant Nuostatų skyrius pagal Rekomendacijų 43 p. reikalavimus; išdėstant Nuostatų 2 p. naują redakciją, kad šio punkto dėstymas atitiktų Rekomendacijų 48 p. reikalavimus. Be to, siekiant teisinio aiškumo, siūlytina įvertinti poreikį tikslinti keičiamų Nuostatų 18 p., nurodant, per kiek laiko Protokolo departamentas akredituoja nurodytus asmenis ir išduoda jiems akreditacijos pažymėjimus, ir Nuostatų IV skyrių, numatant nuostatas, susijusias su akreditacijos pažymėjimų išdavimu ir privačių namų darbininkams.	9. Neatsižvelgta Teikiamas tikslinis pakeitimas, siekiant numatyti galimybę išduoti tik Lietuvos Respublikos teritorijoje galiojantį akreditacijos pažymėjimą. Kaip nurodyta 3.1 pastaboje, diplomatinio ir konsulinio personalo akreditavimas nėra laikomas administraciniu sprendimu ir jį priimant netaikoma įprasta viešojo administravimo procedūra. Atsižvelgiant į tai ir į tarptautinę diplomatinę praktiką, tikslinti Nuostatų nurodant, per kiek laiko Protokolo departamentas akredituoja nurodytus asmenis ir išduoda jiems akreditacijos pažymėjimus, netikslinga.
		10. Kitos teisės technikos ir redakcinės pastabos dėl Nutarimo projekto rengėjams perduotos darbo tvarka el. paštu.	10. Atsižvelgta Nutarimo projektas patikslintas pagal pateiktas teisės technikos ir redakcines pastabas.